

Nr 279.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel för vissa byggnadsföretag å Järfältet; given Stockholms slott den 8 maj 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, följande ärenden avseende anslagsökningen å kapitalbudgeten för budgetåret 1942/43 samt anför därvid:

Till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järfältet hava anvisats 1,800,000 kronor för budgetåret 1938/39 och 450,000 kronor för budgetåret 1939/40 eller sammanlagt 2,250,000 kronor. Härav har Kungl. Maj:t — i anslutning till vad i propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m. uttalats och av riksdagen lämnats utan erinran — disponerat allenast 1,750,000 kronor, nämligen genom beslut den 21 juli 1939 1,349,200 kronor

Bihang till riksdagens protokoll 1942. 1 saml. Nr 279—280.

och genom beslut den 13 juni 1941 400,800 kronor. Av återstoden av anslaget, 500,000 kronor, hava 450,000 kronor närmast avsetts för förberedande åtgärder för Livregementets till häst utflyttning och 50,000 kronor för vissa andra i samband med garnisonens utflyttande stående förberedelser. Anslagsmedlen äro avsedda för bekostande av vissa markundersökningar och ritningar samt för framdragande av ledningar för vatten, avlopp och elektrisk kraft ävensom för iordningställande av materialvägar m. m.

Vid anmälan av propositionen nr 210 till innevarande års riksdag angående den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter har jag förklarat mig biträda ett av 1941 års försvarsutredning framlagt förslag att det pansarregemente — Göta pansarlivgarde — som enligt utredningens mening borde bildas genom utbrytning av delar av Livregementet till häst skulle, med undantag för ett till Gotland förlagt kompani, förläggas till Stockholm i det för Livregementet till häst planerade kasernetablissemnetet på Järvafältet. Sistnämnda regemente syntes i enlighet med försvarsutredningens förslag böra kvarbliva i sitt nuvarande etablissement i Stockholm. Enligt försvarsutredningens av mig i huvudsak biträdda förslag till arméorganisationens genomförande borde organisationen av Göta pansarlivgarde påbörjas den 1 januari 1944 och, beroende på personalläget, utbyggas till full omfattning senast under år 1945.

För att icke arbetena å det för Göta pansarlivgarde avsedda etablissementet skola försenas synes det erforderligt att redan under nästa budgetår förberedande åtgärder för etablissementets iordningställande vidtagas. Detsamma gäller de förberedande åtgärder för andra delar av Stockholms garnison — närmast Svea livgarde och Svea artilleriregemente — för vilka återstoden av den icke disponerade delen av anslaget är avsedd. De förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet, till vilka medel redan anvisats å riksstaten men vilka enligt det nyss anförda iniberats hösten 1939, böra därför fullföljas. Därest riksdagen icke har något att erinra mot att de för Livregementet till häst avsedda medel, som för ändamålet stå till förfogande, användas för Göta pansarlivgardes räkning, har jag för avsikt att i sinom tid underställa Kungl. Maj:t frågan om disposition av nämnda medel på sätt nu angivits. Frågan om anslag till bestridande av kostnaderna i övrigt för iordningställande av etablissement för pansarlivgardet torde få framdeles upptagas efter framställning från arméförvaltningens fortifikationsstyrelse.

Jag övergår härefter till frågan om anvisande av medel för vissa andra anläggningar på Järvafältet.

I. Ordnande av första tygkompaniets och tygförvaltningsskolans förläggning å Järvafältet, reservationsanslag. 1941 års försvarsutredning har i sitt betänkande (statens off. utredn. 1942: 1) framlagt förslag om uppsättande av ett nytt truppslag, tygtrupperna, avsett för utbildning och organisation av förband för tyg-, ammunitions- och reparationstjänsten inom armén, och organiserat på tre tygkompanier, stationerade i anslutning till befintliga tygstationer, samt om tillskapande av en central utbildningsanstalt, tygförvaltningsskolan, till

vilken utbildningskurser för olika kategorier av inom tygförvaltningstjänsten verkande personal kunde förläggas. Av de tre tygkompanierna borde första tygkompaniet, tillika med tygförvaltningsskolan, förläggas i anslutning till Stockholms tygstation. I samband med Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet borde för kompaniet och skolan erforderliga byggnader uppföras i anslutning till tygstationens nybyggnad därstädes.

I den förutnämnda propositionen nr 210 hava försvarsutredningens förslag om organiserandet av särskilda tygtrupper och om anordnande av en tygförvaltningsskola lämnats utan erinran. Till frågan om anordnande av lokaler för första tygkompaniet och för nämnda skola har Kungl. Maj:t dock icke tagit ställning.

I skrivelse den 28 april 1942 har *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* anfört, att enligt inom arméförvaltningens tygdepartement utarbetat förslag till byggnadsprogram för första tygkompaniets och tygförvaltningsskolans förläggning omfattade härför erforderliga arbeten uppförandet av expeditiönsbyggnad med expeditioner och mässar, logementsbyggnader — beräknade för en genomsnittlig förläggningsstyrka av 360 man — skollokaler, tyg-, intendentur- och ammunitionsförråd samt instruktionsverkstäder, vartill komme erforderliga väg- och planeringsarbeten samt röртеkniska arbeten. Härjämte hade uppförande av gymnastikbyggnad ansetts erforderligt med hänsyn till betydelsen av att personalen, vilken till största delen hade verkstadstjänst, bereddes möjligheter till regelbunden motion. I försvarsutredningens betänkande hade anförts, att ifrågasvarande förband, som förutsatts komma att bliva förlagda på tämligen stort avstånd från närmaste truppförband, självständigt borde ombesörja mattillredning och utspisning. Då förläggningen emellertid avsåges komma att ligga i nära anslutning till det blivande kasernetablissemnet för Svea artilleriregemente, hade det synts möjligt, att anknytning i förplägnadshänseende åtminstone tills vidare gjordes till matinrättningen vid nämnda regemente, varför någon kostnad för särskild matinrättningsbyggnad i förevarande sammanhang icke upptoges.

Fortifikationsstyrelsen hade approximativt beräknat kostnaderna för byggnadsprogrammets genomförande på följande sätt:

Expeditionsbyggnad	kronor	147,000
Logementsbyggnader	»	1,080,000
Gymnastikbyggnad	»	200,000
Intendenturförråd	»	70,000
Tygförråd, kallt	»	180,000
Tygförråd, varmt	»	16,000
Skollokaler för tygkompaniet	»	175,000
Skollokaler för tygförvaltningsskolan	»	190,000
Instruktionsverkstäder	»	38,000
Varmgarage för stammotorfordon	»	48,000
Ammunitionsförråd med apteringsverkstad	»	30,000
Brandredskapsbod inklusive redskap	»	25,000
Bostäder för 2 adjutanter (underofficerare)	»	50,000
Väg- och planeringsarbeten	»	270,000

Utvändiga rörtekniska arbeten	kronor	252,000
» elektriska arbeten	»	54,000
	Summa kronor	2,825,000
Kostnadsökning sedan 1941 10 procent	»	282,500
	Summa kronor	3,107,500
Administration och oförutsett 6 procent	»	186,000
	Summa kronor	3,293,500

eller i runt tal 3,300,000 kronor.

Fortifikationsstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ordnande av första tygkompaniets och tygförvaltningskolans förläggning å Järvafältet för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 3,300,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under förutsättning att Kungl. Maj:ts i propositionen nr 210 framlagda förslag om organiserande av tygtrupper och om inrättande av en tygförvaltningskola vinna riksdagens bifall, synes det nödvändigt att åtgärder vidtagas för ordnande av förläggningen av dessa förband å Järvafältet. Jag erinrar att försvarsutredningen utgått från att tygförvaltningskolan borde börja sin verksamhet hösten 1942 samt att första tygkompaniet borde organiseras i april 1943.

Till nu angivna tidpunkter torde det icke vara möjligt att färdigställa de erforderliga byggnaderna, varför lokalfrågorna, om uppsättningen skall kunna ske i den ordning som nu skisserats, måste lösas provisoriskt. Att taga slutlig ställning till det framlagda byggnadsprogrammet är mig icke möjligt förrän åtminstone preliminära skissförslag föreligga. Vid den fortsatta utredningen synes emellertid den nu framlagda planen i huvudsak kunna läggas till grund. Dock synes gymnastikbyggnaden kunna åtminstone tills vidare utgå ur byggnadsprogrammet i avbidan på erfarenheter rörande möjligheterna att för tygkompaniets räkning upplåta Svea artilleriregementes blivande gymnastiklokaler. På grund härav beräknar jag anläggningskostnaderna till i runt tal 3,080,000 kronor. Jag förutsätter, att standardritningar komma till användning vid byggnadsprogrammets utformande och att även i övrigt föreliggande möjligheter att nedbringa kostnaderna tillvaratagas. Av det sammanlagt erforderliga beloppet torde för nästa budgetår böra anvisas ett belopp av 1,600,000 kronor.

Under erinran att enligt de grunder för avskrivning av nya kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond, för vilka redogjorts i årets statsverksproposition, särskilt avskrivningsanslag ej skall beräknas för ifrågasvarande kapitalinvestering hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ordnande av första tygkompaniets och tygförvaltningskolans förläggning å Järvafältet* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,600,000 kronor.

2. Ordnannde av arméns intendenturförråds och första intendenturkompaniets förläggning å Järvafältet, reservationsanslag. Vid anmälan av propositionen 1938: 180 angående anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet fann sig föredragande departementschefen böra tillstyrka, bland annat, att arméns intendenturförråd vid utflyttningen skulle förläggas till trakten av Bagartorp å Järvafältet. I sin skrivelse (nr 253) i anledning av berörda proposition förklarade riksdagen avgörande skäl tala för ett godtagande av vad sålunda föreslagits, varjämte riksdagen till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet för budgetåret 1938/39 anvisade av Kungl. Maj:t i propositionen äskat reservationsanslag.

Sedermera anbefallde Kungl. Maj:t genom beslut den 27 maj 1938 arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, bland annat, att med beaktande av vad i nämnda proposition och riksdagsskrivelse anförts uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag angående närmare bestämd förläggningsplats för intendenturförrådet å det därför angivna området å Järvafältet.

Med skrivelse den 5 maj 1941 överlämnade fortifikationsstyrelsen en för intendenturförrådets förläggning å Järvafältet upprättad situationsplan, varjämte styrelsen och arméförvaltningens intendenturdepartement i skrivelse den 13 maj 1941 framlade förslag till uppförande å för intendenturförrådet avsett område av vissa expeditions- och förrådslokaler, vilka vore närmast erforderliga för att täcka intendenturförrådets behov av ytterligare utrymmen.

På av Kungl. Maj:t i propositionen 1941: 267 (punkten 2) framlagt förslag anvisade riksdagen (skrivelse nr 364) för utförande av det av myndigheterna framlagda byggnadsförslaget ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor.

Genom beslut den 30 oktober 1941 har Kungl. Maj:t på framställning av fortifikationsstyrelsen, som i ärendet inhämtat yttrande av 1940 års militära byggnadsutredning, med fastställande av situationsplan, i vad anginge i ärendet avsedda anläggningar, medgivit att för ifrågavarande byggnads- m. fl. arbeten finge av styrelsen disponeras medel ur sistnämnda anslag.

I sin skrivelse den 11 september 1941 rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 anmälde *arméförvaltningen* att samtliga kostnader för intendenturförrådets förläggning å Järvafältet av fortifikationsstyrelsen beräknades till 9,700,000 kronor. Ehuru utredningen av intendenturförrådets förläggningsfråga icke helt slutförts, ansåge sig ämbetsverket redan då kunna förutse, att medel för förläggningens ordnande komme att bliva erforderliga även under budgetåret 1942/43. Det belopp, som sålunda erfordrades, uppskattades av arméförvaltningen till 4,000,000 kronor.

Vid anmälan av denna fråga i årets statsverksproposition framhöll jag, att av uttalanden i propositionen 1941: 267 och riksdagsskrivelsen 1941: 364 framginge, att där avhandlade byggnadsarbeten utgjorde en första etapp av den utflyttning till trakten av Bagartorp å Järvafältet av arméns intendenturförråd i Stockholm, som 1938 års riksdag i princip godkänt. I vilken utsträckning det vore möjligt att under nästa budgetår fullfölja byggnadsföretaget kunde icke på sakens dåvarande ståndpunkt bedömas. Sedan den pågående

utredningen i ärendet framförts så långt, att preliminära skissförslag och kostnadsberäkningar föreläge, vore det min avsikt att upptaga frågan om byggnadsarbetenas fortsättande till förnyat övervägande och att, därest prövningen därtill föranledde, hemställa om förslag i ämnet till riksdagen. I avvaktan därpå syntes anslag böra för ändamålet beräknas å riksstaten för nästa budgetår. På min hemställan föreslog därför Kungl. Maj:t riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till ordnande av arméns intendenturförråds förläggning å Järvafältet för budgetåret 1942/43 beräkna ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

I anledning av vad sålunda förekommit har *fortifikationsstyrelsen* i skrivelse den 25 april 1942 anfört, bland annat, följande:

Fortifikationsstyrelsen hade i samråd med arméförvaltningens intendenturdepartement tagit under övervägande, vilka arbeten för det fortsatta utbyggandet av ifrågavarande förläggning, som närmast borde komma till utförande. Intendenturdepartementet hade därvid framhållit önskvärdheten av att möjlighet snarast bereddes för förläggning av delar av första intendenturkompaniet i anslutning till intendenturförrådet och att härför erforderliga byggnader nu komme till utförande i den utsträckning anslagssumman medgäve, samt angivit att behov av förläggningsutrymme, utöver i planerad kasernbyggnad disponibelt, erfordrades för förläggning av personal vid de extra skolor och kurser av olika slag, vilka kunde beräknas bliva förlagda vid intendenturkompaniet.

De arbeten, som av fortifikationsstyrelsen nu föresloges till utförande, utgjorde sålunda en första etapp i utbyggandet av första intendenturkompaniets förläggning i anslutning till arméns intendenturförråd och omfattade uppförande av kanslihus med mässar och expeditioner, marketenterbyggnad, matinrättningsbyggnad med panncentral, 4 förläggingsbaracker, vardera för 48 man, garage, verkstadsbyggnad och bensinstation samt utförande av i anslutning härtill nödvändiga väg- och planeringsarbeten m. m. Fortifikationsstyrelsen hade för förevarande byggnader, vilka å en bifogad situationsplan utmärkts med mörkröd färg, låtit utarbete likaledes bifogade förslagsskisser. I de i arméförvaltningens förenämnda framställning den 11 september 1941 uppskattade totalkostnaderna för ifrågavarande förläggning vore kostnaderna för uppförandet av nu föreslagna förläggingsbaracker icke inräknade. Dessa beräknades emellertid kunna, i avvaktan på ett uppförande av planerad kasernbyggnad, vilken icke kunnat inrymmas inom den anslagsram, fortifikationsstyrelsen för förevarande byggnadsetapp haft att räkna med, disponeras för den ordinarie manskapsstyrkans vid kompaniet förläggning.

Kostnaderna för nu föreslagna arbeten hade beräknats sålunda.

Kanslihus med mässar	kronor	326,230
Marketenterbyggnad	»	106,930
Matinrättningsbyggnad	kronor	426,900
Panncentral inom densamma	»	90,000
Manskapsbaracker, 4 stycken à 20,160 kronor	»	80,640
Garage för 8 bilar med reparationsverkstad	»	32,500
Förråd för gasbränsle	»	5,000
Bensinstation	»	4,000
Yttre ledningar	»	210,000
Vägar och planeringsarbeten	»	134,000

Summa kronor 1,416,200

Administration och oförutsett cirka 6 procent

» 83,800

Summa kronor 1,500,000

Fortifikationsstyrelsen har under åberopande av vad sålunda anförts hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för fortsatt utbyggande av arméns intendenturförråds och första intendenturkompaniets förläggning å Järvafältet för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

I propositionen nr 210 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit, att första intendenturkompaniet skall förläggas till Järvafältet. Vid bifall härtill bör, såsom 1941 års försvarsutredning i sitt förutnämnda betänkande föreslagit, ett nytt etablissement anordnas för kompaniet på detta område. Fortifikationsstyrelsen har i sin nu föreliggande framställning äskat medel för genomförandet av en första etapp av de byggnadsarbeten, som sålunda erfordras.

Med undantag för de föreslagna förläggningsbarackerna äro enligt av fortifikationsstyrelsen under hand lämnad uppgift kostnaderna avsedda att inrymmas i den av styrelsen till 9,700,000 kronor beräknade totalkostnaden för anordnande av det intendenturförråd å Järvafältet, vilket i princip beslutats och redan påbörjats och med vilket intendenturkompaniets nya etablissement bör sammanföras. Mot de framlagda förslagen och kostnadsberäkningarna har jag i huvudsak intet att erinra, varför jag förordar bifall till fortifikationsstyrelsens förslag. Under hänvisning i övrigt till vad under nästföregående punkt yttrats rörande tillämpning av standardritningar m. m. och rörande avskrivning av nya kapitalinvesteringar av denna art, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ordnande av arméns intendenturförråds och första intendenturkompaniets förläggning å Järvafältet* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,500,000 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sigurd Lind.